LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
Teisės akto projekto lydraštis
2026-10-27 Nr. G-11181

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 17, LT-01103 Vilnius, tel. +370 631 13112, el. p. sumin@sumin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188620589

Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2026-10- Nr.

Į Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija (toliau – Susisiekimo ministerija) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1057“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektu siūloma pritarti Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte Nr. XVP-1057 (toliau – Įstatymo projektas) nurodytiems siekiams paskatinti netaršaus transporto sektoriaus plėtrą ir mažinti Lietuvos transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinių degalų naudojimo, tačiau iš esmės nepritarti siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms, didinančioms įpareigojimą nuo 16 iki 30 proc., dėl žemiau pateikiamų priežasčių.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. perkančiųjų organizacijų ar perkančiųjų subjektų atliekamuose viešuosiuose pirkimuose įsigyjamų ar paslaugoms teikti naudojamų netaršių N2 ir N3 kategorijų kelių transporto priemonių skaičius, palyginti su bendru perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto atliekamuose viešuosiuose pirkimuose įsigyjamu ar paslaugoms teikti naudojamu tos pačios kategorijos kelių transporto priemonių skaičiumi, turi sudaryti ne mažiau kaip 30 procentų, t. y. siūloma reikalavimą padidinti iš esmės – nuo 16 iki 30 procentų.

Viešųjų pirkimų reikalavimai Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme (toliau – Įstatymas) yra nustatyti įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1161, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones (toliau – Direktyva (ES) 2019/1161), nuostatas, taip pat siekiant nustatytų nacionalinių tikslų dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo, atsinaujinančių energijos išteklių ir energijos naudojimo efektyvumo didinimo transporto sektoriuje. Direktyvoje (ES) 2019/1161 Lietuvai keliamas reikalavimas, kad netaršių N2 ir N3 kategorijų viešieji pirkimai sudarytų ne mažiau kaip 9 proc.

Vadovaujantis Įstatymo 15 straipsnio 4 dalies 2 punktu, nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. perkančiųjų organizacijų ar perkančiųjų subjektų atliekamuose viešuosiuose pirkimuose įsigyjamų ar paslaugoms teikti naudojamų netaršių N2 ir N3 kategorijų (t. y. sunkiasvorių krovininių) kelių transporto priemonių skaičius, palyginti su bendru perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto atliekamuose viešuosiuose pirkimuose įsigyjamu ar paslaugoms teikti naudojamu tos pačios kategorijos kelių transporto priemonių skaičiumi, turi sudaryti ne mažiau kaip 16 procentų. T. y. įstatymo nuostatose viešųjų pirkimų tikslas yra didesnis, nei nustatyta Direktyvoje (ES) 2019/1161. Vertinant viešai prieinamą informaciją, Lietuvos nacionalinėje teisėje nustatyti

būtinieji viešųjų pirkimų tikslai yra didžiausi ir lenkia kaimynines šalis (Latviją, Estiją, Lenkiją) bei Vokietiją, kurios į nacionalinę teisę perkėlė Direktyvoje (ES) 2019/1161 nustatytus minimalius būtinuosius tikslus.

Vienas iš Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 „Dėl Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, prioritetų yra vengti perteklinio reguliavimo (angl. *gold-plating*) perkeliant arba įgyvendinant Europos Sąjungos teisę į nacionalinę teisę, kuris gali mažinti Lietuvos konkurencingumą (116 punktas). Perteklinis reguliavimas kyla tais atvejais, kai valstybė narė, perkeldama arba įgyvendindama Europos Sąjungos (toliau – ES) teisę, nustato platesnę reguliavimo taikymo sritį, griežtesnes taisykles ar papildomus įpareigojimus, viršijančius ES teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, kad Direktyvoje (ES) 2019/1161 Lietuvai buvo nustatytas 9 proc. netaršių N2 ir N3 kategorijų transporto priemonių viešųjų pirkimų tikslas, o perkeliant šios direktyvos nuostatas į Įstatymą nacionalinėje teisėje jau buvo nustatytas griežtesnis – 16 proc. – rodiklis, Įstatymo projektu siūlomas šio rodiklio didinimas dar iki 30 proc. galėtų būti vertinamas kaip esminis ES teisėje nustatytų minimaliųjų reikalavimų viršijimas. Toks reguliavimas galėtų lemti papildomą administracinę ir prisitaikymo prie reguliavimo naštą viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantiems subjektams.

Jeigu projektu siekiama iš esmės viršyti ES nustatytus minimalius viešųjų pirkimų reikalavimus, toks sprendimas turėtų būti pagrįstas konkrečia Lietuvos situacijos analize, ekonominiu vertinimu ir papildoma nauda. Nėra pagrįsta, kodėl pasirinkta būtent 30 proc. riba, kuri nėra pagrįsta jokia alternatyvų analize, kokį poveikį ji sukels perkančiosioms organizacijoms ir perkantiesiems subjektams, kokią įtaką turės jų vykdomoms funkcijoms ir viešųjų paslaugų teikimo užtikrinimui dėl didesnių netaršių transporto priemonių įsigijimo sąnaudų ir (arba) apriboto transporto įsigijimo skaičiaus (pagal suplanuotus biudžeto asignavimus) arba dėl technologinio transporto priemonių pasirinkimo rinkoje trūkumo. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktas poveikio vertinimas yra prieštaringas, kadangi jame nurodoma, jog priėmus įstatymą neigiamų pasekmių nenumatoma, tačiau kartu pažymima, kad papildomos išlaidos perkančiosioms organizacijoms gali siekti nuo 2,06 iki 2,14 mln. eurų per metus ir ši investicija atsipirktų per 7 eksploatacijos metus. Nėra galimybės objektyviai įvertinti siūlomo reguliavimo ekonominio poveikio, jo proporcingumo ir efektyvumo, nes nepateikiama skaičiavimo metodika, naudoti duomenų šaltiniai, transporto priemonių skaičius, kuro kainų prielaidos, biometano kainų prognozės ir pan., nepateikiamos specialistų išvados. Nėra įvertinta rizika, kad iš esmės didinami reikalavimai gali neproporcingai apsunkinti regionines savivaldybes ir komunalines įmones. Nėra įvertinta, ar visos savivaldybės ir jų valdomi subjektai turi pakankamas finansines galimybes ir reikiamą alternatyviųjų degalų infrastruktūrą (jei nustatomas aukštesnis privalomas tikslas neįsitikinus, kad infrastruktūra bus prieinama, rizika yra perkeliama pačioms perkančiosioms organizacijoms). Taip pat neįvertinta tai, kad kuo aukštesnis netaršių transporto priemonių reikalavimas, tuo mažiau tiekėjų gali realiai dalyvauti pirkimuose. Tai ypač aktualu N2 ir N3 kategorijų segmentuose, kur netaršių modelių pasiūla gerokai mažesnė nei, pavyzdžiui, lengvųjų automobilių rinkoje. Mažesnė konkurencija gali lemti didesnes kainas ir mažesnį viešųjų pirkimų efektyvumą.

Aiškinamajame rašte nurodyta, kad pagrindinis siūlomo teisinio reguliavimo tikslas yra skatinti biometano vartojimą. Tačiau siūlomas reguliavimas nekeičia konkrečios alternatyviųjų degalų rūšies naudojimo reikalavimų ir taikomas visoms netaršioms transporto priemonėms, nepriklausomai nuo naudojamų alternatyviųjų degalų rūšies. Todėl nėra aišku, kaip siūlomas teisinis reguliavimas prisidėtų būtent prie biometano vartojimo augimo.

Aiškinamajame rašte taip pat nurodoma, kad savivaldybės sudaro dirbtinius barjerus biometanui ir prioritetą teikia elektra varomoms transporto priemonėms. Tačiau nepateikiama tą pagrindžianti konkrečių pirkimų analizė, statistika, stinga pavyzdžių, kiek pirkimų buvo suformuluoti diskriminuojančiai. Iš aiškinamojo rašto akivaizdu, kad pagrindinis tikslas yra padidinti biometano vartojimą, nors valstybės politika ir ES teisė yra grindžiamos technologinio neutralumo principu, kai skatinamas rezultatas (emisijų mažinimas), o ne konkreti technologija.

Įstatymu nustatyta didesnė N2 ir N3 kategorijų netaršių transporto priemonių viešųjų pirkimų dalis įsigaliojo tik nuo 2026 m. sausio 1 d., todėl, prieš dar kartą didinant reikalavimus, reikalinga pirmiausia įvertinti, kaip veikia jau priimtos priemonės ir ar jos leidžia pasiekti numatytus tikslus. Įstatyme pagal Direktyvos reikalavimus būtinųjų viešųjų pirkimų tikslai yra nustatyti iki 2030 m. pabaigos, tačiau nėra nustatyti vėlesniam (nuo 2031 m.) laikotarpiui, todėl Įstatymo projekte išdėstytas pasiūlymas dėl nustatyto procento peržiūros ir didinimo netaršioms N2 ir N3 kategorijų kelių transporto priemonėms galėtų būti svarstomas ne anksčiau nei einamojo laikotarpio (2026-2030 m.) pabaigoje. Minėtasis pasiūlymas būtų svarstytinas kaip naujo laikotarpio tikslas, lygiagrečiai įvertinant viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių subjektų, kurie įsigijo arba naudojo tokias transporto priemones, tikslų pasiekimo pagal Įstatymo nuostatas duomenų ataskaitas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Nutarimo projektu siūloma nepritarti Įstatymo projektui.

Nutarimo projekto derinimo metu pastabas pateikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Transporto inovacijų asociacija ir Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija. Ekonomikos ir inovacijų ministerija pastabų neturėjo. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta Nutarimo projekto derinimo metu, pridedama derinimo pažyma. Pasitarimo su suinteresuotomis šalimis Susisiekimo ministerija neorganizavo, nes šis klausimas ir Įstatymo projektas jau buvo svarstomas Lietuvos Respublikos Seimo komitetuose 2025 m., kurių metu dalyvavo tos pačios suinteresuotos šalys.

Nutarimo projektas darbo tvarka suderintas su Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos teisės grupe.

Nutarimo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Nutarimo projektą parengė Susisiekimo ministerijos Darnaus judumo ir inovacijų grupės (vyresnioji patarėja, vykdanti grupės vadovės funkcijas Aistė Gasiūnienė, tel. 0 690 71132, el. p. aiste.gasiuniene@sumin.lt), patarėjas Laurynas Buzys (tel. 0 635 54208, el. p. laurynas.buzys@sumin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 2 lapai.
2. Derinimo pažyma, 7 lapai.

Susisiekimo ministras Juras Taminskas

Laurynas Buzys, tel. +370 635 54208, el. p. laurynas.buzys@sumin.lt